

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΠΡΙΝ 27 ΕΤΗ

Περί τοῦ διαλόγου Ὁρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν

Ἡ Ἑκτακτος Διπλῇ Ἱερᾷ Σύναξις τῆς Ἱερᾶς Κοι-
νότητος τοῦ Ἀγίου Ὁρους τῇ 9/22 Ἀπριλίου 1980 θε-
ωροῦσα ὅτι τό ζήτημα τῶν σχέσεων τῆς ἁγίας Ὁρθο-
δόξου Ἐκκλησίας μας μετά τῶν ἑτεροδόξων καί μάλι-
στα τό θέμα τοῦ διαλόγου μετά τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν
εἶναι πολύ σοβαρόν καί κρίσιμον, ἀπεφάσισεν ὅπως
καί δημοσίᾳ ἐκθέσῃ τό ἐν προκειμένῳ φρόνημα τῶν
Ἀγιορειτῶν Πατέρων.

1. Πιστεύομεν ὅτι ἡ Ἀγία Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία
μας εἶναι ἡ Μία Ἀγία Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκ-
κλησία τοῦ Χριστοῦ, ἔχουσα τό πλήρωμα τῆς Χάρι-
τος καί τῆς Ἀληθείας καί δι' αὐτό ἀδιάκοπον τήν Ἀ-
ποστολικήν Διαδοχήν.

Ἀντιθέτως αἱ «ἐκκλησίαι» καί «ὁμολογίαι» τῆς Δύ-
σεως ἔχουσαι εἰς πολλά σημεῖα διαστρέψει τήν πίστιν
τοῦ Εὐαγγελίου, τῶν Ἀποστόλων καί τῶν Πατέρων,
στεροῦνται τῆς ἁγιαστικῆς Χάριτος, τῶν ἀληθῶν Μυ-
στηρίων καί τῆς Ἀποστολικῆς Διαδοχῆς. Ὡς ὀρθῶς
τονίζει καί ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σταυρουπόλεως κ.
Μάξιμος: «Ἡ Ὁρθοδοξία δέν εἶναι μία Ἐκκλησία ἀλ-
λά ἡ Ἐκκλησία. Αὕτη διετήρησε ἀκριβῆ καί αὐθεντι-

κὴν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς αἴγλην καὶ καθαρότητα. Εἰς αὐτὴν ὑπάρχει, περισσότερο ἀπὸ μία ἀπλὴ καὶ ἀδιάκοπος ἱστορικὴ συνέχεια καὶ συνέπεια, μία πνευματικὴ καὶ ὄντολογικὴ ταυτότης. Ἡ αὐτὴ πίστις, τὸ αὐτὸ πνεῦμα, τὸ αὐτὸ ἦθος. Αὐτὸ ἀποτελεῖ τὸ διακριτικὸν γνώρισμα τῆς Ὁρθοδόξιας καὶ αὐτὸ δικαιοῖ τὴν ἀξίωσιν αὐτῆς, ὅτι εἶναι καὶ παραμένει ἡ Ἐκκλησία» (Ἐπίσκεψις 227, 15-3-1980).

2. Ὁ μετὰ τῶν ἑτεροδόξων διάλογος, ἐφ' ὅσον ἀποβλέπει νὰ πληροφόρησιν αὐτοὺς περὶ τῆς Ὁρθόδοξου Πίστεως, ὥστε ὅταν οὗτοι καταστοῦν δεκτικοὶ τοῦ θείου φωτισμοῦ καὶ διανοιχθοῦν οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Πίστιν, δέν εἶναι ἀπὸ ὀρθοδόξου ἀπόψεως καταδικαστέος.

3. Ὁ Θεολογικὸς διάλογος οὐδόλως δέον νὰ συνοδεύεται ἀπὸ συμπροσευχάς, συμμετοχάς εἰς τὰς λειτουργικάς καὶ λατρευτικάς συνάξεις ἐκατέρων καὶ λοιπὰς ἐνεργείας, αἱ ὁποῖαι ἐνδέχεται νὰ δώσουν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἡ ἡμετέρα Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δέχεται τοὺς Ρωμαιοκαθολικοὺς ὡς πλήρη Ἐκκλησίαν καὶ τὸν πάπαν ὡς κανονικὸν Ἐπίσκοπον Ρώμης. Τοιαῦται ἐνέργειαι παραπλανοῦν καὶ τὸ Ὁρθόδοξον πλήρωμα καὶ τοὺς Ρωμαιοκαθολικοὺς, δίδοντες εἰς αὐτοὺς ἐσφαλμένην ἐντύπωσιν περὶ τοῦ τί φρονεῖ περὶ αὐτῶν ἡ Ὁρθοδοξία.

Τὸ Ἅγιος Ὅρος ἀνησυχεῖ σοβαρῶς ἐκ τῆς τάσεως ὠρισμένων Ὁρθοδόξων Ἱεραρχῶν προσκαλοῦντων εἰς συμμετοχὴν εἰς τελετάς, πανηγύρεις, λιτανείας – μάλιστα ἐπὶ τῇ ἐπιστροφῇ ἱερῶν Λειψάνων – Ρωμαιοκαθολικοὺς κληρικούς.

Ἀντιθέτως συγχαίρει εὐλαβῶς τοὺς Ἱεράρχας ἐκείνους, οἱ ὅποιοι καὶ δημοσίως ἐξέφρασαν τὰς ἀνησυχίας τοῦ Ὁρθοδόξου πληρώματος.

4. Ἐκφράζει τὴν πλήρη ἐπιδοκιμασίαν τοῦ πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου λεχθέν κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ πάπα ἐν Κωνσταντινουπόλει ὅτι ὑψώνονται μεταξύ τῶν Ὁρθοδόξων καὶ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν διάφορα ἐμπόδια: «Ἐν πρώτοις ἔχομεν τὰ σοβαρά θεολογικά προβλήματα πού ἀφορροῦν εἰς οὐσιώδη κεφάλαια τῆς Χριστιανικῆς πίστεως» (Ἐπίσκεψις 221, 1-12-79 σελ. 17). Αἱ διαφοραὶ αὐταὶ εἰς οὐσιώδη κεφάλαια τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἐπιβάλλουν νὰ μὴ προχωρῶμεν εἰς κοινὰς λειτουργικάς καὶ λατρευτικάς συμμετοχάς πρὶν ἢ ἐπέλθῃ ἡ ἐνότης τῆς πίστεως. Ὁ Μυστηριακοῦ χαρακτήρος ἀσπασμός ἐν τῇ θεῇ Εὐχαριστίᾳ προϋποθέτει πάντα τὴν ὁμόνοιαν τῆς Πίστεως. «Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους ἵνα ἐν ὁμονοίᾳ ὁμολογήσωμεν». Δέν δυνάμεθα νὰ προσευχώμεθα ὁμοῦ καὶ μάλιστα ἐν τῇ Θεῇ λειτουργίᾳ ὅταν δέν πιστεύωμεν τὴν αὐτὴν πίστιν καὶ ὅταν μᾶς χωρίζουν οὐσιώδη ζητήματα πίστεως. Μόνον μία ἀδιαφορία διὰ τὴν πίστιν θὰ ἐπέτρεπε τοῦτο.

Δέν δύναται ἐπίσης τὸ Ἅγιον Ὅρος νὰ δεχθῇ τὴν ἄποψιν τὴν ἐκφραζομένην ἐν τῷ κοινῷ ἀνακοινωθέντι Πατριάρχου καὶ πάπα περὶ «καθάρσεως τῆς ἱστορικῆς μνήμης τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν» καὶ περὶ τῆς διὰ τοῦ διαλόγου τῆς ἀγάπης διανοίξεως τῆς ὁδοῦ πρὸς «νέας προσεγγίσεις θεολογικῆς ἐργασίας καὶ νέαν τοποθέτησιν ἔναντι τοῦ κοινοῦ παρελθόντος τῶν ἐκκλησιῶν ἡμῶν» (Ἐπίσκεψις ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 19). Οἱ αἵρετικοὶ ὅντως πρέπει νὰ ἀποκαθάρουν τὴν ἱστορικὴν μνήμην αὐτῶν ἐξ ὅλων ἐκείνων τῶν ἱστορικῶς γνωστῶν παρεκκλίσεων πίστεως καὶ ἡθους ἀπὸ τὴν ἀληθῆ Εὐαγγελικὴν Ὁρθόδοξον Πίστιν. Ἡ ἱστορικὴ ὁμῶς μνήμη τῶν Ὁρθοδόξων βασιζομένη εἰς τὴν ἐπίπνοιαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τὴν συνεχῆ βίωσιν τῆς Ἀποστο-

λικῆς Πίστεως ὑπό τῶν Θεοφόρων Πατέρων πρέπει ἐν μετανοίᾳ καὶ ταπεινώσει νά βιοῦται ἀπό ἡμᾶς καὶ νά μᾶς ὁδηγῇ εἰς τό παρόν καὶ τό μέλλον ἐάν θέλωμεν νά μὴν ἐκπέσωμεν τῆς Πίστεως αὐτῆς. Ὡς ὀρθόδοξοι πρέπει νά καθαιρώμεθα ἀπό τήν ἱστορικήν μνήμην τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὄχι μέ πνεῦμα ἐγωϊστικόν καὶ ἀνθρωποκεντρικόν «νά καθαίρωμεν» αὐτήν θέτοντες ἐαυτούς ὡς κριτάς τῆς Παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας.

5. Μετά πολλῆς ἀνησυχίας τό Ἅγιον Ὅρος διαπιστοῖ ὅτι ἐνῶ ἀπό Ὁρθοδόξου πλευρᾶς γίνονται πολλάι παραχωρήσεις καὶ οἰκονομίαι πρὸς τοὺς Ρωμαιοκαθολικούς ἀντιθέτως οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ ἐμμένουν εἰς τὰς κακοδοξίας των, αἱ ὁποῖαι ἔγιναν ἀφορμὴ τοῦ σχίσματος ἀπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἐν συνεχείᾳ τῆς διασπάσεως τῶν Προτεσταντῶν.

Οὕτως ὁ πάπας ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Ὁρθοδοξίας, τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, δέν ἐδίστασε νά διακηρύξῃ ὅτι ἔρχεται εἰς Κωνσταντινούπολιν ὡς διάδοχος τοῦ Πέτρου ἔχων «ὡς πρῶτος τήν εὐθύνην νά ἐπαγρυπνῇ ἐπὶ τῆς ἐνότητος ὅλων, νά διασφαλίζῃ τήν συμφωνίαν τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν ἐν τῇ πιστότητι, ἐν τῇ ἁπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει (Ἰουδ. 3)» (Ἐπίσκεψις, ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 9). Ὑπεστήριξε δηλαδή τό ἀλάθητον καὶ τό πρωτεῖον, ὑπάρχουν δέ πολλάι ἐνέργειαι καὶ δηλώσεις τοῦ πάπα ὑπὲρ τῆς οὐνίας. Ὑπενθυμίζομεν τήν σύναψιν διπλωματικῶν σχέσεων Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ Βατικανοῦ, ἡ ὁποία ἐνῶ δικαιοῖ τόν παπισμόν ἀδικεῖ καὶ πλήττει τήν τροφόν καὶ Μητέρα τοῦ Ἔθνους Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

6. Τό Ἅγιον Ὅρος ἐκφράζει ἐπίσης τήν ἀνησυχίαν του διὰ τήν συγκρότησιν τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ διαλόγου. Εἰς τήν Ρωμαιοκαθολικὴν ἀντιπροσωπεῖαν

συμμετέχουν καὶ οὐνῖται, πρᾶγμα τό ὁποῖον εἶναι πρόκλησις διὰ τοὺς Ὁρθοδόξους. Ἡ Ὁρθόδοξος εὐαισθησία καὶ ἀξιοπρέπεια ἐπιβάλλει ὅπως πάραυτα ἀντικατασταθοῦν οἱ οὐνῖται ἀπὸ τῆς ἀντιπροσωπείας, οὐδεὶς δέ Ὁρθόδοξος διαθέτων ὀρθόδοξον φρόνημα πρέπει νά συμμετάσχῃ εἰς ἐπιτροπὴν, εἰς τήν ὁποίαν μετέχουν οὐνῖται.

Τό Ἅγιον Ὅρος ὡσαύτως ἀνησυχεῖ διότι ἡ Ὁρθόδοξος ἐκπροσώπησις εἶναι ὅλως ἀσθενὴς καὶ ἀνεπαρκής. Οἱ διαπρεπέστεροι Ὁρθόδοξοι Θεολόγοι δέν συμμετέχουν εἰς αὐτήν. Τό Ἅγιον Ὅρος ἐπίσης δέν ἐκπροσωπεῖται, ἐνῶ εἶναι τό μόνον Ὁρθόδοξον μοναστικόν κέντρον, τό ὁποῖον διατηρεῖ τήν Ὁρθόδοξον Πίστιν καὶ Πατερικὴν Θεολογίαν μακράν τῶν ἐπιδράσεων τῆς ἐκκοσμικεύσεως καὶ τῆς σχολαστικῆς δυτικῆς Θεολογίας.

7. Οὐδεμία ἀπὸ Ὁρθοδόξου πλευρᾶς δικαιολογεῖται αἰσιοδοξία διὰ τόν διάλογον καὶ δι' αὐτό οὐδεμία σπουδὴ πρέπει νά ἐπιδεικνύεται δι' αὐτόν. Οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ ἐπείγονται διὰ τόν διάλογον ἐλπίζοντες ἐκ τῆς προσαρτήσεως εἰς αὐτούς τῆς Ὁρθοδοξίας νά ἐνισχυθοῦν ἀντιμετωπίζοντες, ὡς γνωστόν, ἰσχυρότατον ἐσωτερικόν κλονισμόν καὶ κρίσιν. Τοὺς ἀνησυχεῖ ἐπίσης ὁ αὐξάνων ἀριθμὸς προσελεύσεως πρώην Ρωμαιοκαθολικῶν εἰς τήν Ὁρθοδοξίαν.

Ἡ Ὁρθοδοξία ὅμως οὐδένα λόγον ἔχει νά ἐπείγεται πρὸς διάλογον ἐφ' ὅσον οἱ παπικοὶ μένουν τόσον σκληροὶ καὶ ἀμετακίνητοι εἰς τό ἀλάθητον, τό πρωτεῖον, τήν οὐνίαν καὶ τὰς λοιπὰς κακοδοξίας των.

Ἡ ὑπ' αὐτάς τὰς συνθήκας ἐπίσπευσις τοῦ διαλόγου ἰσοδυναμεῖ μέ πνευματικὴν αὐτοκτονίαν τῆς Ὁρθοδοξίας.

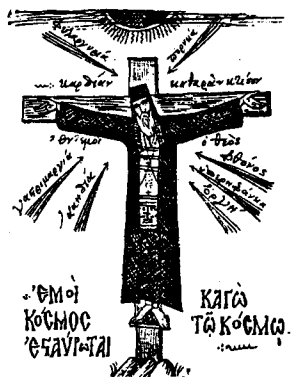
Ἐκ πολλῶν ἐνδείξεων δίδεται ἡ ἐντύπωσις ὅτι οἱ

Ρωμαιοκαθολικοί προετοιμάζουν μίαν ένωση ούνιτι-
κού τύπου. Άραγε οί Όρθόδοξοι, οί όποιοι σπεύδουν
εις τόν διάλογον έχουν άντιληφθή τουτο;

Τό Άγιον Όρος διακηρύσσει ότι δέν πρόκειται
νά δεχθί τετελεσμένα γεγονότα, χάριτι δέ Θεού θά
μείνη πιστόν, ως και ό Όρθόδοξος του Κυρίου λαός,
εις τήν Πίστιν των Άγίων Άποστόλων και των Ά-
γίων Πατέρων, έξ αγάπης και προς τούς έτεροδόξους,
οί όποιοι ούσιαστικώς βοηθούνται όταν οί Όρθόδο-
ξοι διά συνεπούς Όρθοδόξου στάσεως τούς ύποδει-
κνύουν τό μέγεθος της πνευματικής ασθενείας των και
τόν τρόπον της θεραπείας αυτών.

Αί άποτυχοΰσαι άπόπειραι του παρελθόντος δι' έ-
νωσιν πρέπει νά μάς διδάξουν ότι διά μίαν μόνιμον
και κατά τό θέλημα του Θεού ένωση εν τη Άληθεια
της Έκκλησίας προϋποτίθεται διάφορος προετοιμα-
σία και όδός εκείνων, αί όποϊαι ήκολουθήθησαν εις
τό παρελθόν και φαίνεται νά ακολουθώνται σήμεραν.

**Άπαντες οί εν τη Έκτάκτω Διπλή Ίερᾷ Συνάξει
Άντιπρόσωποι και Προϊστάμενοι των είκοσιν Ίερών
και Εύαγών Μονών του Άγίου Όρους Άθω.**

Κωνσταντίνου Δωρ. Μουρατίδου

Καθηγητού Πανεπιστημίου

ΕΚΚΛΗΣΙΑ - ΠΟΛΙΤΕΙΑ - ΣΥΝΤΑΓΜΑ *

*«Τό όνομα της Ελλάδος άνευ
του Χριστιανισμού δέν ήθελεν ίσως
υπάρχει σήμεραν ή έντός βιβλιοθη-
κων και εις σοφών τινων άναμνή-
σεις».* (Σπυρίδων Ζαμπέλιος)

**Ύψιστη έθνική έπιταγή ή διά του Συντάγματος δια-
σφάλις και εις τό επακρον άξιοποίησις της Έλ-
ληνορθόξου παραδόσεως.**

Αυτής της μεγίστης δυνάμεως κατ' έξοχήν φορέυς
διά της διαμορφώσεως της έλληνορθόξου παραδό-
σεως είχε τό μέγα προνόμιον νά είναι, ως είδομεν, τό
Έλληνικόν Έθνος, ως παρατηρεί δέ λίαν χαρακτηρι-
στικώς εν προκειμένω ό κορυφαίος σύγχρονος Ρώσ-
σος Θεολόγος Πατήρ Γεώργιος Φλωρόφσκυ: «Η Ρω-
σική Θεολογία όφείλει νά φοιτήση εις τό αυστηρόν
σχολείον του Χριστιανικού Έλληνισμού. Ό Έλληνι-
σμός έχει άποκτήσει αιώνιον χαρακτήρα μέσα εις τήν

* Από τήν έκδοσι του βιβλίου **Έκκλησία - Πολιτεία - Σύ-
νταγμα**, της Πανελληνίου Ένώσεως Θεολόγων του 1975, άναδη-
μοσιεύομε μόνο τό τελευταίον μέρος ως ιδιαίτέρως επίκαιρον.

Ἐκκλησίαν ἔχει ἐνσωματωθῇ εἰς τὴν σάρκα της· ἔχει γίνεαι αἰωνία κατηγορία τῆς Χριστιανικῆς ὑπάρξεως...

Ἕνας μόνον τρόπος ὑπάρχει διὰ νὰ εἶναι ἡ θεολογία μας καθολικὴ: «*νὰ εἶναι Ἑλληνικὴ*. Μόνον ἐν τῷ Ἑλληνισμῷ ἡμπορεῖ νὰ εἶναι κανεὶς ἀληθῶς καθολικός».

Ὅχι δέ μόνον ὁμόδοξοι ἀλλὰ καὶ ἑτερόδοξοι στρέφουν μέ νοσταλγίαν τὴν σκέψιν των καὶ τὰς ἐρεῦνας των πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Πατερικὴν Θεολογίαν καὶ τὸν μυστικισμόν τῆς ἑλληνορθόδοξου παραδόσεως.

Καὶ ὅμως! Αὐτὴν τὴν μοναδικὴν ἐθνικὴν μας κληρονομίαν, τὴν ἑλληνορθόδοξον παράδοσιν, τὴν μεγίστην δύναμιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀπορρίπτει τὸ Σχέδιον τοῦ Νέου Συντάγματος!! Ἀπογυμνώνει τὸ Ἔθνος ἐκ τῆς πνευματικῆς του πανοπλίας καὶ μάλιστα εἰς μίαν τῶν κρισιμωτέρων περιόδων τῆς μακραίωνος Ἱστορίας του, καθ' ἣν ἀπειλεῖται αὐτὴ αὕτη ἡ ὑπόστασις του, οὕτως, ὥστε ἡ ἐπὶ κλησις τῆς προστασίας τῆς Ἀγίας Τριάδος καὶ ἡ ἐπιστράτευσις τῆς ἀκαταλύτου δυνάμεως τῆς Ὁρθοδοξίας νὰ ἀποτελῇ ὑψίστην Ἐθνικὴν ἐπιταγὴν.

Διό ἐλπίζομεν καὶ εὐχόμεθα, ὅπως τροποποιηθῇ ριζικῶς τὸ κατατεθέν Σχέδιον τοῦ Συντάγματος, ὡς πρὸς τὰ περὶ Ὁρησκείας, Ἐκκλησίας, Παιδείας ἄρθρα, οὕτως ὥστε νὰ διασφαλισθῇ καὶ ἀξιοποιηθῇ ἡ ἐθνικὴ μας κληρονομία, ἡ ὁποία καὶ συνιστᾷ ὑψίστην ἑθνικὴν ἐπιταγὴν πρὸς τὴν ὁποίαν εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ συμμορφωθῇ πλήρως ἡ Ἐθνικὴ μας Ἀντιπροσωπεῖα ὡς ἐντολοδόχος τοῦ κυριάρχου Λαοῦ.

Ἡ Βουλὴ δηλαδή τῶν Ἑλλήνων δέν εἶναι κυρίαρχον Σῶμα διὰ νὰ διαμορφώσῃ συμφώνως πρὸς τὰς

οἰασδῆποτε προσωπικὰς πεποιθήσεις τῶν μελῶν της τὸ Σύνταγμα.

Ἀποστολὴ τῆς Βουλῆς εἶναι ἡ ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς ἐθνικῆς μας κληρονομίας διάρθρωσις τοῦ ὑπερτάτου νόμου τῆς Πατρίδος μας.

Ὡς παρετήρει, σχετικῶς, λίαν χαρακτηριστικῶς ὁ Εἰσηγητὴς τῆς πλειοψηφίας εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῆς Ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος τῆς Δ' Ἀναθεωρητικῆς Βουλῆς Χρ. Θηβαῖος: «ὁ καθορισμός τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας τοῦ ἑλληνικοῦ Κράτους *ὑπερβαίνει τὴν δύναμιν οἰασδῆποτε ἐθνικῆς συνελεύσεως*, διότι *ἀποτελεῖ ἡ ὀρθόδοξος πίστις συστατικόν στοιχεῖον τῆς ψυχροσυνθέσεως τοῦ Ἕλληρος καὶ ἱστορικόν δεδομένον ἀπαρασάλευτον*. Τόσον δέ τοῦτο ἐθεωρήθη ἀναμφισβήτητον, ὥστε τὰ ἑλληνικά ἐπαναστατικά συντάγματα ὡς γνώρισμα τοῦ Ἕλληρος ἔθεσαν τὴν Χριστιανικὴν Ὁρησκείαν» (ΑΕΚΔ, 1947, σελ. 171).

Οὐδέν, συνεπῶς, δικαίωμα ἔχει ἡ Βουλὴ νὰ ἐξασθενίσῃ ἢ καὶ νὰ ἀπορρίψῃ τὴν ἐθνικὴν μας κληρονομίαν κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ Συντάγματος.

Ἐάν πρὸς στιγμὴν ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ Βουλὴ ἀποφασίζει καὶ μάλιστα διὰ παμψηφίας τὴν κατεδάφισιν τοῦ Παρθενῶνος, ἡ τοιαύτη ἀπόφασις εἶναι δυνατόν νὰ ἔχῃ οἰανδῆποτε ἰσχύν ἢ κῦρος; Ὅχι μόνον οὐδέν ἐννομον ἀποτέλεσμα δύναται νὰ παραγάγῃ μὴ τοιαύτη τερατώδης καὶ καθ' ὑπόθεσιν ἀκόμη ἀπόφασις, ἀλλὰ καὶ θὰ προκαλέσῃ τὴν παγκόσμιον ὀργὴν καὶ ἀγανάκτησιν.

Καὶ ὅμως! Ἡ ἀπόρριψις τῆς ἐθνικῆς μας κληρονομίας ἐκ τοῦ Σχεδίου Συντάγματος εἶναι τι τὸ ἀπείρως φρικτότερον. Διότι ἐπὶ τέλους τὸ Ἑλληνικόν Ἔθνος καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ἀκόμη καθ' ἣν ἤθελε νὰ συμβῇ τὸ τρομερόν τοῦτο ἔγκλημα κατὰ τοῦ Παρθενῶνος

θά επιβίωση καί θά συνεχίσῃ τήν ἱστορικὴν αὐτοῦ πορείαν.

Χωρίς ὅμως τήν ἐθνικὴν του κληρονομίαν, χωρίς τήν ἑλληνορθόδοξον παράδοσίν του τό Ἔθνος τῶν Ἑλλήνων θά διακινδυνεύσῃ, εἰς αὐτὴν ταύτην τήν ὑπαρξίν του.

Ἡ ἀναμόρφωσις συνεπῶς τῶν περὶ Θρησκείας, Ἐκκλησίας καὶ Παιδείας ἄρθρων τοῦ Σχεδίου τοῦ Συντάγματος συμφώνως πρὸς τό ὑποβληθέν ὑπόμνημα τῆς Δ.Ί. Συνόδου, ὅπερ ἐν προκειμένῳ ἐκφράζει ἐν πολλοῖς τήν γνώμην σύμπαντος τοῦ Ὀρθοδόξου Λαοῦ συνιστᾷ ὑψίστην ἐθνικὴν ἐπιταγήν.

Ἐάν ὅμως παρά ταῦτα ἡ Ἐθνικὴ Ἀντιπροσωπεία ἤθελεν υἱοθετήσῃ τὰς ἀνεπιτρέπτους καὶ ἐθνικῶς κατακρίτους, ὡς ἀνωτέρω θέσεις τοῦ Σχεδίου Συντάγματος, θά δημιουργηθῇ διάστασις καὶ ἀντίθεσις μεταξύ τῆς ἐθνικῆς βουλήσεως καὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Πολιτείας μας, ἡ ὁποία καὶ θά ἀποτελέσῃ πηγὴν συνεχῶν ἀνωμαλιῶν, μέ ἀπροβλέπτους δυσμενεῖς καὶ τοῦτ' αὐτό καταστρεπτικὰς ἐπιπτώσεις διὰ τε τό παρόν καὶ τό μέλλον τῆς Πατρίδος μας.

Ὡς εἶναι ὅμως αὐτονόητον μία τοιαύτη ρύθμισις θά ἔλθῃ εὐθέως εἰς ἀντίθεσιν καὶ πρὸς τήν βούλησιν τῆς μεγάλης σιωπηλῆς πλειοψηφίας τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος θά ἐγερθῇ ὡς λέων ἐκ τοῦ ληθάργου αὐτοῦ καὶ ἐντὸς τῶν δημοκρατικῶν μας πλαισίων θά ἀγωνισθῇ διὰ νά ἐπιφέρῃ, ριζικὰς ἀνακατατάξεις εἰς τόν πολιτικόν μας βίον. Καί τότε ἀσφαλῶς θά ἐπιτευχθῇ ἡ ὑλοποιήσις τῆς βουλήσεως τοῦ Ἔθνους, ἡ πλήρης δηλαδή διασφάλισις καὶ ἀξιοποιήσις τῆς ἑλληνορθόδοξου παραδόσεως εἰς τό Σύνταγμα τῆς Πατρίδος μας. Διότι ἡ Ἑλλάς θέλει νά ζήσῃ καὶ θά ζήσῃ μέ τήν ἀκατάλυτη δύναμιν τῆς Χριστιανικῆς του Πίστεως.

Ἀδελφοί μου!

Κατά τὰς κρισίμους αὐτάς στιγμὰς, τὰς ὁποίας διέρχεται ἡ Πατρίς μας, ὑπέρτατον χρέος ἐπιβάλλει εἰς πάντας ἡμᾶς, ὡς Ἑλληνας Ὀρθοδόξους Χριστιανούς, νά ἀγωνισθῶμεν δι' ὅλων τῶν δυνάμεών μας, ἐντὸς τῶν δημοκρατικῶν καὶ νομίμων πλαισίων, ὅπως διασφαλισθῇ καὶ ἀξιοποιηθῇ εἰς τόν ὑπέρτατον βαθμόν εἰς τό νέον Σύνταγμα τῆς Πατρίδος μας ἡ ἐθνικὴ μας κληρονομία, ἡ Ἑλληνορθόδοξος Παράδοσις.

Εἰς τήν ἐπιτέλεσιν τοῦ ὑπερτάτου αὐτοῦ χρέους μᾶς προτρέπουν αἱ ἀναρίθμητοι φωναὶ τῶν ἡρώων καὶ τῶν μαρτύρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους μας, τῶν Μεγάλων Πατέρων καὶ Διδασκάλων τοῦ Γένους καὶ ὅλων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι συνέθεσαν τήν μεγαλειώδη ἐποποιίαν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, καὶ ὡς ὄργανα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διεμόρφωσαν τόν πολυτιμώτερον θησαυρόν τῆς ἀνθρωπότητος, τήν Ἑλληνορθόδοξον Παράδοσιν.

Ἄς ἀγωνιζώμεθα συνεχῶς ὄχι, βεβαίως, μέ φαρισαϊκοὺς φανατισμούς αὐτοδικαιώσεως, ἀλλ' ἐν μετανοίᾳ, ἐν τῇ πολυσημάντῳ αὐτῆς σημασίᾳ, ἐν ἀσκήσει καὶ προσευχῇ, διὰ νά ὑπερβῶμεν τὰ πάθη μας καὶ τὰς ἀδυναμίας μας καὶ νά γίνωμεν οὕτω θείας φύσεως κοινωνοί. Καί μέ τήν φλόγα τῆς πίστεως, ἡ ὁποία ἔκαιεν ἄσβεστος εἰς τὰ στήθη τῶν Πατέρων μας, ἃς διακηρύξωμεν πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν, ὅτι ἡ ἔνδοξος αὐτὴ χώρα, ἡ ἀγαπημένη Πατρίς μας, ὄχι μόνον θά ὑπερνικήσῃ τοὺς κινδύνους, οἱ ὁποῖοι τήν ἀπειλοῦν σήμερον, ἀλλὰ καὶ θά μεγαλουργήσῃ μέ τήν δύναμιν Ἐκείνου καὶ μόνον, ἐνώπιον τοῦ Ὁποίου, εἴτε τό θέλουν οἱ ἐχθροὶ τῆς πίστεώς μας εἴτε ὄχι *«πᾶν γόνυ κάμψη, ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται, ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστός εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρὸς, Ἀμήν!»* (Φιλιπ. 2, 10-11).

«Ἀπαντες οἱ τῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλοι, πᾶσαι αἱ Σύνοδοι καὶ πᾶσαι αἱ θεῖαι γραφαί, φεύγειν τοὺς ἑτερόφρονas παραινοῦσι καὶ τῆς αὐτῶν κοινωνίας διίστασθαι».

(*Ἅγιος Μάρκος Εὐγενικός*)

* * *

«Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία φρονεῖ, ὅτι πᾶσα ἔνωσις δέον νά στηρίζεται ἐπὶ τῆς κοινῆς πίστεως καὶ ὁμολογίας τῆς ἀρχαίας ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τῶν ὀκτώ πρώτων αἰώνων... Ἀδυνατοῦμεν νά ἐννοήσωμεν ἔνωσιν, περιοριζομένην εἰς ἐλάχιστα κοινά σημεῖα, διότι, κατὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ὅπου ἑλλείπει ὁλοκληρία τῆς πίστεως, ἐκεῖ οὐδεμία δύναται νά ὑπάρξῃ κοινωνία ἐν τοῖς μυστηρίοις... Ἐν τοῖς ζητήμασι πίστεως καὶ θρησκευτικῆς συνειδήσεως, κατὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, οὐδεὶς χωρεῖ συμβιβασμός...».

(*Διακήρυξις τῆς Ὁρθοδόξου ἀντιπροσωπείας τό 1927*

ἐνώπιον τοῦ Συνεδρίου τῆς Λωζάνης·

«Ἐκκλησία», ἀριθμ. 5, 1927).

* * *

* «Ἡ Πίστις μας, ἀδελφοί, δέν εἶναι ἀπό ἀνθρώπους οὔτε διὰ ἀνθρώπου, ἀλλά εἶναι μέ ἀποκάλυψι Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν ὁποία ἐκήρυξαν οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι, ἐκραταίωσαν αἱ ἱεραὶ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, μᾶς παρέδωσαν ἀπό διαδοχὴ οἱ μεγάλοι σοφοὶ Διδάσκαλοι τῆς Οἰκουμένης, καὶ ἐπεκύρωσαν τὰ αἵματα πού ἐχύθησαν τῶν ἁγίων Μαρτύρων. Κρατᾶμε τὴν ὁμολογία τὴν ὁποία παρελάβαμε ἄδολον ἀπό τέτοιους ἄνδρας, ἀποστρεφόμενοι κάθε νεωτερισμό, ὡς ὑπαγόρευμα (εἰσήγησι) τοῦ διαβόλου».

(Πανορθόδοξος Σύνοδος τοῦ 1848)

Ἡ Οἰκουμενικὴ ἀποστολὴ τῆς Ὁρθοδοξίας*

**Ὁρθόδοξον δόγμα καὶ βίωμα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν
τῆς Οἰκουμενικῆς ἀποστολῆς τῆς Ὁρθοδοξίας**

Εἰς τὴν οἰκουμενικὴν ὁμως ἀποστολὴν τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀσφαλῶς, δέν δύναται νά διακονήσουν ὀρθόδοξοι, κυμαινόμενοι ἢ καὶ ἀποβάλλοντες τὴν πίστιν τῶν πατέρων των, ὅπως δέν δύναται νά διακονήσουν καὶ ὀρθόδοξοι, ἀγνοοῦντες τό ὀρθόδοξον βίωμα καὶ βιοῦντες τὴν ζωὴν τοῦ κόσμου. Ἡ ἄσκησις τῆς οἰκουμενικῆς ἀποστολῆς τῆς Ὁρθοδοξίας προϋποθέτει κλῆρον καὶ λαόν, ὀρθοδόξως πιστεύοντα καὶ ὀρθοδόξως βιοῦντα. Κατὰ τί θά προαγάγῃ τὴν ἱεράν ὑπόθεσιν τῆς οἰκουμενικῆς ἀποστολῆς τῆς Ὁρθοδοξίας μόνη ἢ ὀρθόδοξος πίστις, ὅταν αὕτη ὑποχρεοῦται νά καλύπτῃ ἔντονα κοσμικά βιώματα, οὐδόλως διαφέροντα τῶν κοσμικῶν βιωμάτων τοῦ ὀρθολογίζοντος παπισμοῦ καὶ προτεστантиσμοῦ; Ἡ οἰκουμενικὴ ἀποστολὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, διὰ μέσου τῶν αἰώνων, ἐξεπληρώθη μόνον, ὅταν ἡ Ὁρθοδοξία ἦταν ἀρρήκτως ἠνωμένη μετὰ τῆς ὀρθοπραξίας ἐν τῇ ζωῇ τῶν Χριστιανῶν καὶ μάλιστα ἐν τῷ προσώπῳ τῶν θεοφόρων Πατέρων. Δέν

* Ἀπό τό τεῦχος, *Ἡ Οἰκουμενικὴ ἀποστολὴ τῆς Ὁρθοδοξίας* τοῦ Ἀρχιμ. Σπυρίδωνος Μπιλάλη, πού κυκλοφόρησε στήν Ἀθήνα τό 1970, ἀναδημοσιεύουμε τό Δ' μέρος, σελ. 32-36.

δύναται νά ἀπευθύνῃ ὑψηλὸν κήρυγμα πρὸς τοὺς ἐτεροδόξους ἢ ἄνευ τῶν ἔργων νεκρά πίστις πολλῶν ἐξ ἡμῶν τῶν ὀρθοδόξων, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν. Τό θεῖον φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι ἀνάγκη νά λάμπῃ διὰ τῶν ἔργων καὶ νά φωτίσῃ τὴν Οἰκουμένην ὅλην. Οἱ μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἀνατολῆς καταδικάζουν τὸ διαζύγιον μεταξύ ὀρθοδόξου πίστεως καὶ ζωῆς, τὸ ὁποῖον, ἀτυχῶς, εἰς τὰς ἡμέρας μας τείνει νά γίνῃ ὁ κανὼν, μέ πολλὰς ἴσως φωτεινὰς ἐξαιρέσεις. Μόνῃ ἢ ὀρθόδοξος «ἀπηρτισμένη» εὐσέβεια προσφέρεται εἰς τὴν διακονίαν τῆς οἰκουμενικῆς ἀποστολῆς τῆς Ὁρθοδοξίας. Εἶναι ἀπαράδεκτος πᾶσα ἀπόπειρα διαζεύξεως Ὁρθοδοξίας καὶ ὀρθοπραξίας: «Ὁ τῆς θεοσεβείας τρόπος ἐκ δύο τούτων συνέστηκε, δογμάτων εὐσεβῶν καὶ πράξεων ἀγαθῶν. Θάτερον γάρ θατέρου οὐ χρή διαζευγνύνειν»*. Κατὰ τὸν Κύριλλον Ἱεροσολύμων, «οὔτε τὰ δόγματα χωρὶς ἔργων ἀγαθῶν εὐπρόσδεκτα τῷ Θεῷ, οὔτε τὰ μὴ μετ' εὐσεβῶν δογμάτων ἔργα τελούμενα προσδέχεται ὁ Θεός»**. Εἰς τὴν οἰκουμενικὴν ἀποστολήν τῆς Ὁρθοδοξίας δύναται νά διακονήσῃ μόνον ἡ Ὁρθόδοξος βιωματικὴ Θεολογία, ἡ ὁποία ἔχει ὡς θεμέλιον τὴν πνευματικὴν ὑποθήκην τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου: «Διὰ πολιτείας ἀνελθε' διὰ καθάρσεως κτῆσαι τὸ καθαρὸν. Βούλει θεολόγος γενέσθαι ποτέ καὶ τῆς θεότητος ἄξιος; Τὰς ἐντολάς φύλασσε, διὰ τῶν προσταγμάτων ὀδεύσον' πρᾶξις γάρ θεωρίας ἐπίβασις»***. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καλεῖται, εἰς τὴν κοσμογονικὴν ἐποχὴν μας, νά ἐνώσῃ πάσας τὰς πνευματικὰς τῆς δυνάμεις καὶ νά ἐργασθῇ ἀόκνως χάριν

* Νείλου, Ἐπιστολή 2, 165, PG 79, 280A.

** Κυρίλλου Ἱεροσ., Κατήχησις Δ', 2, PG 33, 456B.

*** Γρηγορίου Θεολ., Περὶ δόγματος..., IB', PG 35, 1080AB.

τῆς πνευματικῆς ἀναγεννήσεως τοῦ πιστεύοντος ὀρθοδόξου λαοῦ, ἐὰν ἐπιθυμῇ νά ἐλκυσθοῦν οἱ λιμώττοντες ἑτερόδοξοι τῆς Δύσεως καὶ νά σπεύσουν εἰς τὴν ἐστρωμένην τράπεζαν τῆς ὀρθοδόξου ἀληθείας.

Ὅσοι ἐκ τῶν ὀρθοδόξων προσεβλήθησαν ὑπὸ τῆς βαρείας νόσου τοῦ ὀρθολογισμοῦ καὶ αἰσθάνονται ἐαυτοὺς ξένους πρὸς τὴν θείαν ἀτμόσφαιραν τῆς Ὁρθοδοξίας· ὅσοι ἐκ τῶν ὀρθοδόξων ἐμφανίζομεν τὸν «χλιαρόν» τύπον τῆς Ἀποκαλύψεως (Ἀποκ. γ' 16)· ὅσοι ἐκ τῶν ὀρθοδόξων λατρεύουν πάντα τὰ εἰδῶλα τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος· ὅσοι ἐκ τῶν ὀρθοδόξων παρεπλανήθησαν ἐκ τῶν ὑπόπτων περὶ ἀγάπης κηρυγμάτων τοῦ συγκρητικοῦ Οἰκουμενισμοῦ, τοῦ κατατείνοντος εἰς ἓν εἶδος ἐξισώσεως τῶν Ὁμολογιῶν καὶ τῶν Θρησκειῶν καὶ ἐμφανίζονται «νεφέλαι ἄνυδροι ὑπὸ ἀνέμων παραφερόμεναι» (Ἰούδα, 12), πάντες, χάριν τῆς ἰδίας ἡμῶν σωτηρίας, ἀλλὰ καὶ τῆς οἰκουμενικῆς ἀποστολῆς τῆς Ὁρθοδοξίας, ἅς πορευθῶμεν καὶ πάλιν, γοργῶ τῷ βήματι, πρὸς τὸν μυστικὸν Παράδεισον τῆς Ὁρθοδοξίας. Διότι ἄλλως καὶ αὐτοὶ ἔτι οἱ νοσταλγοῦντες τὴν Ὁρθοδοξίαν ἑτερόδοξοι θὰ μᾶς εἶπουν: «Νοσταλγοῦμεν τὴν Ὁρθοδοξίαν, ἀλλὰ δέν νοσταλγοῦμεν τοὺς ὀρθοδόξους». Ὅ,τι περίπου διεκήρυξε παλαιότερον ὁ γνωστός Ἀσιάτης ἡγέτης, ὁ Gandhi: «Ὁ Χριστιανισμός εἶναι καλός, ἀλλὰ οἱ χριστιανοὶ εἶναι κακοί».

Οἱ πάντες, λοιπόν, οἱ ἀποχριστιανισθέντες Χριστιανοὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολῆς καὶ τὰ πλανώμενα πρόβατα τῆς Δύσεως, εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν θὰ ἀνέυρωμεν τὰ «ρήματα τῆς αἰωνίου ζωῆς», τὸ «λογικὸν ἄδολον γάλα» τοῦ Εὐαγγελίου, τὸν «θώρακα τῆς πίστεως», τὴν «μάχαιραν τοῦ Πνεύματος», τὴν «πανοπλίαν τῆς καλῆς στρατείας», τὸν «ἄρτιον τοῦ Θεοῦ ἄνθρω-

πον», τήν «βασιλικήν ὁδόν», τήν ἐν Χριστῷ ἀληθῆ ἐλευθερίαν, τό ὑψηλόν κήρυγμα περί τοῦ «καινοῦ ἀνθρώπου», τό ἀσκητικόν ἰδεῶδες εἰς τήν τελειοτέραν του ἔκφρασιν, τήν τροπικὴν ἔξοδον ἐκ «τῆς παρεμβολῆς τοῦ κόσμου», τήν ἐν «πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ» λατρείαν, τήν προσδοκίαν τῶν «καινῶν οὐρανῶν» καὶ τῆς «καινῆς γῆς», τήν κεκρυμμένην «σύν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ» ζωὴν, τό ἐν οὐρανοῖς πολίτευμα, τήν μυστικὴν συμπίρρυνσιν πίστεως, γνώσεως, βιώσεως, τήν οὐρανοδρόμον πορείαν πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ «ἀρχαίου κάλλους», τὸν κατοπτρισμὸν τῆς «δόξης τοῦ Κυρίου», τήν «ἀνακαίνωσιν τοῦ νοός», τό μόνον καινόν ὑπὸ τὸν ἥλιον, τήν ὑπερφυᾶ Θεολογίαν τῆς λυτρώσεως καὶ θεώσεως.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, κατὰ τήν διαδρομὴν τῶν αἰώνων, πολλάκις εἰσῆλθε μετὰ τοῦ θεοῦ Δομήτορός της εἰς τὸν κῆπον τῆς Γεθσημανῆ, διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ προδότας καὶ καθεύδοντας ἐκ τῶν ἰδίων τέκνων, ἀλλὰ καὶ τοὺς δεδηλωμένους ξένους σταυρωτάς της. Τελευταίαν φοράν ἡ Ὁρθόδοξία εἰσῆλθεν εἰς τὸν κῆπον τῆς Γεθσημανῆ κατὰ τήν ψευδοσύνοδον τῆς Φλωρεντίας, ὅταν ὁ μὲν Βησσαρίων ἀντήλασσε τὴν ὀρθόδοξον πίστιν ἔναντι τοῦ ἐρυθροῦ πύλου τοῦ παπικοῦ καρδιναλίου, ὁ δὲ Μάρκος Εὐγενικός ἐχακτηρίζετο «δαιμονάριος καὶ μαινόμενος»^{*} καὶ ἠναγκάζετο νὰ διακηρύξῃ εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Οἰκουμένην: «*Ἐγὼ χωρισθεὶς αὐτῶν, ἔκτοτε ἑμαυτῷ σχολάσας, ἵνα τοῖς ἀγίοις μου πατράσι καὶ διδασκάλοις διατελῶ συνημμένος, πᾶσι καταφανῆ ποιῶ τὴν ἑμαυτοῦ γνώμην...*»^{**}.

^{*} Sylv. Sguropulu (Συροπούλου), Vera Historia Unionis non Verae inter Graecos et Latinos..., IX, κεφ. ΣΤ', σ. 257.

^{**} Μάρκου Ἐφέσου, Γραμμάτων, PG 159, 1089D.

Πάντοτε ὅμως ἡ Ὁρθόδοξία ἐξέρχεται ἐκ τοῦ κήπου τῆς θείας ἀγωνίας της καὶ ἐξέρχεται νικῶσα καὶ «ἵνα νικήσῃ» (Ἀποκ. στ' 2).

Ἦδη, ἐνώπιον τοῦ τεθέντος ἐνωτικοῦ προβλήματος, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καλεῖται νὰ παραμείνῃ ἠνωμένη καὶ ἀμετακίνητος ἐκ τῶν αἰώνιων ὁρίων της, σαλπίζουσα πρὸς ἕκαστον τῶν ἀνά τὴν Οἰκουμένην διεσπαρμένων τέκνων της: «*Μὴ μέναιρε ὅρια αἰῶνια ἃ ἔθεντο οἱ πατέρες σου*» (Παροιμ. κβ' 28). Ὅπως ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ καθηγητὴς Π. Τρεμπέλας, ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι «*κρατοῦμεν ἤδη ἀνημμένην τὴν δᾶδα τοῦ φωτός τῆς πίστεως καὶ τῶν ἱερῶν παραδόσεων τῶν ἐννέα πρώτων αἰώνων. Ἡ κλῆσίς μας καὶ ἡ ἀποστολὴ μας εἶναι οὐχὶ κλῆσις καὶ ἀποστολὴ φωτοσβεστών, ἀλλὰ φωτεινῶν σημαντήρων, οἵτινες θὰ δεικνύουν τὰ ὁρῶσημα τῆς Χριστιανικῆς ἀρχαιότητος, εἰς τὰ ὁποῖα πρέπει ὅχι μόνον νὰ σταθῶμεν ἀμετακίνητοι ἡμεῖς, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπανέλθῃ ὅλος ὁ χριστιανικὸς κόσμος. Εἰρηνικοὶ καὶ πλήρεις ἀγάπης δαδούχοι τοῦ ἀνοθεύτου τούτου φωτός, καλούμεθα νὰ τό καλλιεργήσωμεν δι' ὅλων ἡμῶν τῶν δυνάμεων, φωτιζόμενοι ὁλοέν καὶ περισσότερον πρῶτοι ἡμεῖς...*»^{*}.

Εἰδικώτερον, τό ἑλληνικόν Ἔθνος μέ τὴν ἀκαταγώνιστον δύναμιν τῆς Ὁρθοδοξίας ἐλυτρώθη ἐκ τῆς μακραίωνος δουλείας τῶν ἀλλοθρήσκων καὶ μέ τὴν σῴτειραν κιβωτόν τῆς Ὁρθοδοξίας θὰ ἐπιζήσῃ κατὰ τὴν διαστημικὴν ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποῖαν λαοί, φυλαὶ καὶ γλῶσσαι θὰ κινδυνεύσουν νὰ ἀφανισθοῦν ἐκ τοῦ ἐπαπειλουμένου οἰκουμενικοῦ ἠθικοῦ κατακλυσμοῦ. Σήμερον κατασεύονται αὐτὰ τὰ ἠθικά θεμέλια

^{*} Π.Ν. Τρεμπέλας, Ἡ ἐν Βελιγραδίῳ Πανορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ, σ. 181, 182, Ἀθήναι, 1967.

πάντων τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς. Αἱ συγκλονιστικαί δονήσεις ἐκ τοῦ σεισμοῦ τοῦ στρατευομένου ἀθέου ὕλισμοῦ καί ὅλων τῶν ἀντιχριστιανικῶν θεωριῶν καί συστημάτων προκαλοῦν τήν πνευματικὴν καί ἠθικὴν κατάρρευσιν ὀνομαστῶν λαῶν, καυχωμένων διὰ τὰς παρὰδόσεις των καί τόν πολιτισμόν των. Ἐκ τοῦ παγκοσμίου πνευματικοῦ σεισμοῦ εἰς τήν θέσιν των καί τήν ἀποστολήν των θά μείνουν «τά μή σαλευόμενα» (Ἐβρ. ιβ' 26, 27). Ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ἐν μέσῳ τῶν σαλευομένων, βλέπει ὡς «βασιλείαν ἀσάλευτον» μόνον τήν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ (Ἐβρ. ιβ' 28). Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἡ ὀργανικὴ καί ἀδιάσπαστος συνέχεια τῆς «Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ» καί τῶν θεοφόρων Πατέρων, εἶναι ἡ μόνη «ἀσάλευτος βασιλεία» εἰς τόν σαλευόμενον σήμερον κόσμον.

Ἡ Ἑλλάς, τελέσασα ἀδιάλυτον πνευματικόν γάμον μετά τῆς Ὁρθοδοξίας, οὐδέποτε θά ἀφανισθῇ, ἐάν παραμείνῃ ἐντός τῆς «ἀσαλεύτου βασιλείας», τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας «καί πύλαι ἄδου οὐ κατισχύσουσιν» (Ματθ. ιστ' 18). Ἡ Ὁρθοδοξία ἀποτελεῖ καί σήμερον τήν ἱερωτέραν κληρονομίαν τῶν Ἑλλήνων καί τῶν Ἑλληνίδων. Ἡ Ἑλλάς σήμερον, προβάλλει κατεπείγουσα ἀνάγκη, νά παραμείνῃ χώρα Ὁρθοδόξων Ἑλλήνων, ὀρθοδόξως πιστευόντων καί ὀρθοδόξως βιούντων. Καί δέν θά παραμείνῃ χώρα Ἑλλήνων Ὁρθοδόξων ἢ Ἑλλάς, ἐάν ἡ νέα γενεά τῶν Ἑλλήνων καί Ἑλληνίδων, ἡ μαθητιώσα καί ἡ σπουδάζουσα, δέν τραφῇ τό συντομώτερον μέ τόν ἐπιούσιον ἄρτον τῆς Ὁρθοδοξίας, ὁ ὁποῖος, ἄγνός καί καθαρός, διεφυλάχθη μόνον εἰς τὰ ἀθάνατα κείμενα τῶν θεοφόρων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι δέ ὄντως ἀπορίας ἄξιον τό γεγονός, ὅτι τὰ Πατερικά κείμενα δέν

εἰσῆχθησαν ἀκόμη πρὸς διδασκαλίαν εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῶν Γυμνασίων καί τῶν ἄλλων σχολῶν τεχνικῆς μορφώσεως! Ποῖοι ἄρά γε παράγοντες παρεμβαίνουν ἀνασταλτικῶς καί στεροῦν τήν ἑλληνικὴν νεότητα τῆς πνευματικῆς πανδαισίας, ἡ ὁποία προσφέρεται ὑπὸ τοῦ ἀθανάτου Πατερικοῦ λόγου; Μὴ λησμονοῦμεν, ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία, ἡ ὑπὸ τῶν Πατέρων διαφυλαχθεῖσα, ὑπῆρξεν ἀείποτε τό ἀλεξικέραυνον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἑθνους, τό ὁποῖον ἀπεδίωξε μακράν τῆς Ἑλλάδος τούς κεραυνούς ὅλων τῶν ἐθνοκτόνων αἱρέσεων καί ἀντιχρίστων συστημάτων. Διὰ μίαν εἰσέτι φοράν ἡ Ὁρθοδοξία καλεῖ πάντας ἡμᾶς, ὅπως παραμείνωμεν ἄγρυπνοι εἰς τήν θείαν ἑπαλξίν της, ἀναμεταδίδοντες εἰς γενεάν ἐτέραν τόν ὀρθόδοξον παιᾶνα τοῦ Ἰωσήφ Βρυεννίου, τοῦ μεγάλου διδασκάλου τοῦ ἁγίου Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ:

«Τό πατροπαράδοτον Σέβας οὐκ ἀρνησόμεθα... ἐν τούτῳ ἐγεννήθημεν, εἰς τοῦτο ἐβαπτίσθημεν, τούτῳ συνανετράφημεν, ἐν τούτῳ ζῶμεν καί ἐν τούτῳ κοιμηθησόμεθα» εἰ δέ καιρός καλέσει, μυριάκις ὑπὲρ τούτου ἀποθανούμεθα καί οὐδεὶς ἡμᾶς τῆς ἀληθοῦς ταύτης ὁμολογίας χωρῖσαι δυνήσεται... Ἄχρι τέλους, ἀδελφοί ἐν Χριστῷ, μείνωμεν ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ στερροί, ἀρραγῇ φυλάζωμεν τήν εὐσέβειαν, ἀσάλευτον καί βεβαίαν τήν πίστιν τηρήσωμεν, αἰδεσθῶμεν τούς Πατέρας, εὐλαβηθῶμεν τούς ἁγίους, φοβηθῶμεν τόν Κύριον καί μὴ τήν σωτηρίαν ἡμῶν προδῶμεν... Στῶμεν, λοιπόν, ἀνδρείως καί οὐδεὶς ἡμᾶς ἀνατρέψαι δυνήσεται».*

* * *

* (Ἰωσήφ Βρυεννίου, Μοναχοῦ, Τά εὐρεθέντα, Τόμ. Α', σ. 147, 148, Λειψία, αψξ').